ADLİ KOLLUK GÖREVLİLERİNİN GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU

CRIME OF MISCONDUCT BY LAW ENFORCEMENT OFFICERS

Ramazan ARITÜRK*

Özet: Görevi kötüye kullanma suçu kamuya olan güvenin tesisinde hayati bir öneme sahiptir. Özellikle adli iş ve işlemleri yürütülmesinde görev alan adli kolluk görevlilerinin görevlerini yasal sınırları içerisinde yürütmesi gerekmektedir. Buna mukabil uygulamada en çok karşılaşılan hukuka aykırı durumlar da adli kolluk görevlilerinin görevi kötüye kullanma teşkil eden fiilleridir. Bu husus adliyeye olan güveni zedelediği gibi kişilerin adalet arayışının farklı mecralara kaymasına neden olmaktadır. Bua çalışmada hem suç tipinin ceza teorisi açısından değerlendirmesi yapılacak hem de uygulamaya yönelik eleştiriler ortaya koyulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adli Kolluk, Görevi Kötüye Kullanma, Olay Yeri İnceleme, Arama, El Koyma

The crime of misconduct plays a vital role in establishing public trust. In particular, judicial law enforcement officers who are involved in the execution of judicial affairs and transactions must carry out their duties within the legal limits. On the other hand, acts of judicial law enforcement officers constituting misconduct in unlawful situations are encountered most frequently in practice. This issue not only damages the trust in the courthouse, but also causes people's search for justice to shift to different channels. In this study, both the type of this crime will be evaluated in terms of criminal theory and the criticisms on practice will be put forward

Keywords: Judicial Law Enforcement, Abuse of Power, Crime Scene İnvestigation, Search, Seizure

* Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ramazanariturk@gmail.com, ORCID NO: 0000-0003-0898-2128, Makalenin Gönderim Tarihi: 12.08.2021, Kabul Tarihi: 12.08.2021

I. GENEL HATLARIYLA GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU

A) Suçun Düzenlenme Şekli ve Tarihçesi

Görevi kötüye kullanma suçu madde gerekçesinde de ifade edildiği üzere *"kamu faaliyetlerinin gerek eşitlik gerek liyakatlilik açısından adalet ilkelerine uygun yürütüldüğü hususunda toplumda hâkim olan güvenin, inancın sarsılmaması"* amacıyla Türk Ceza Kanunu'nun Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar başlığı altında 257. maddede düzenlenmiştir. 765 sayılı eski TCK'nın Cürümler başlıklı İkinci Kitabının, Devlet İdaresi Aleyhinde İşlenen Cürümler başlıklı Üçüncü Babının Dördüncü Faslında, Memuriyet ve Mevki Nüfuzunu Suistimal Edenler ve Memuriyet Vazifelerini Yapmayanlara Ait Cezalar düzenlenmiştir. Bu kısımda yer alan 228., 230. ve 240. maddelerde de yeni kanunda görevi kötüye kullanma suçuna tekabül eden fiiller kazuistik bir yöntemle ayrı ayrı hüküm altına alınmıştır.[1] Ancak 5237 sayılı TCK ile 765 sayılı TCK'da yer alan keyfi muamele, görevi kötüye kullanma ve görevi ihmal suçları ayrımından vazgeçilmiştir. Söz konusu yürürlükte olan maddenin tam metni şu şekildedir:

---

[1] 765 sayılı TCK'da yeni kanundaki ifadesiyle görevi kötüye kullanma fiilini içeren suç tipleri:
Madde 228: Devlet memurlarından her kim bir şahıs veya memur hakkında memuriyetine ait vazifeyi suiistimal ile kanun ve nizamın tayin ettiği ahvalden başka suretle keyfi bir muamele yapar veya yapılmasını emreder veya ettirirse altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu muamelede hususi maksat veya siyasi saik veya sebep mevcut ise cezası üçte birden yarıya kadar artırılır.
Memuriyetinin icrasında lüzumsuz yere sert muamelelerle bir şahsın kanun hükmüne veya hükümetin emirlerine itaat etmemesine sebep olan memur dahi aynı ceza ile cezalandırılır.
Madde 230: Hangi nedenle olursa olsun memuriyet görevini yapmakta savsama ve gecikme gösteren veya üstünün yasaya göre verdiği buyrukları geçerli bir neden olmadan yapmayan memur üç aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Bu savsama ve gecikmeden veya üstünün yasal buyruklarını yapmamış olmaktan Devletçe bir zarar meydana gelmişse, derecesine göre altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile birlikte süreli veya temelli olarak memuriyetten yoksun kalma cezası da hükmolunur.
Her iki durumda memurun vazifesini geciktirmesinden veya verilen buyruğu yapmamasından, kişiler herhangi bir zarara uğramışsa bu zarar ayrıca ödettirilir.
Madde 240: Yasada yazılı hallerden başka hangi nedenle olursa olsun görevini kötüye kullanan memur derecesine göre bir yıldan üç yıla kadar hapsolunur. Cezayı hafifletici nedenlerin bulunması halinde altı aydan bir yıla kadar hapis ve her iki halde iki bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Ayrıca memuriyetten süreli veya temelli olarak yoksun kılınır.

"(1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Bu madde 2004'ten bugüne kadar üç önemli değişikliğe uğramıştır. Birincisi, birinci fıkranın önceki halinde *"kişilere haksız kazanç sağlayan"* şeklindeki ifadede *"kazanç"* ibaresinin *"menfaat"* olarak değiştirilmesi olmuştur. Anlaşılacağı üzere kanun koyucunun buradaki amacı, kazanç ifadesinin salt ekonomik çıkar olarak anlaşılmasının önüne geçmekti. Nitekim bu durum değişiklik gerekçesinde de *"görevin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle kişilere ekonomik olarak ölçülemeyen menfaatlerin de"* sağlanmış olabileceği şeklinde ifade edilmiştir. İkinci değişiklik ise, görevi kötüye kullanma suçunda cezaların hafifletilmesi doğrultusunda olmuştur.[2] Bu değişikliğin nedeni de değişiklik gerekçesinde *"ceza miktarlarında aynı bölümde yer alan suçlar arasında orantı sağlamak"* olarak açıklanmıştır. Son olarak, 2012 yılında yapılan değişiklik ile de maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.[3] Kamu görevlisinin görevinin gereği olarak yerine getirmesi gereken bir işten yarar sağlaması çoğunlukla icbar suretiyle irtikap oluşturmasına rağmen uygulamada görevi kötüye kullanma suçu (mülga TCK m. 257/3) kapsamında değerlendirildiği için bu fıkra yürürlükten kaldırılmış olup, TCK m. 250/1'de icbar kavramı açıklanarak kamu görevlisinin icbar suretiyle irtikap suçundan sorumlu tutulmasının yolu açılmıştır. Böylece kamu görevlisi görevinden kaynaklı olarak kendisine bir menfaat sağlarsa rüşvet veya irtikaptan sorumlu tutulabilecektir.[4]

---

2 Maddenin değişiklikten önceki halinde görevi kötüye kullanma suçu, icrai hareketle işlenmesi halinde bir yıldan üç yıla kadar, ihmali hareketle işlenmesi halinde altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktaydı.

3 "3) İrtikap suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

4 Handan Yokuş Sevük, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 257)", *DÜHFD*, C. 23, S. 39, 2018, s. 259.

B) Düzenlemenin Hukuki Niteliği ve Suç Tipiyle Korunan Hukuki Menfaat

Görevi kötüye kullanma suçunun, kamu görevlisinin görevinin gerekleriyle uyuşmayan yani hukuka aykırı olup özel olarak tanımlanmamış tüm fiillerinin cezalandırılabilmesi amacıyla ihdas edildiği için "ikame hüküm" veya "torba hüküm" niteliğinde olduğu ifade edilmektedir.[5] Maddede geçen *"kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında"* ifadesinden görevi kötüye kullanma suçunun genel, tali ve tamamlayıcı bir suç tipi olduğu ve kamu görevlisinin fiilinin başkaca bir suç oluşturmadığı takdirde bu suç kapsamında değerlendirilebileceği anlaşılmaktadır[6]. Suçun bu mahiyeti dolayısıyla korunan hukuki değer de diğer suç tiplerine kıyasla daha geniştir. Yani görevi kötüye kullanma suçunun cezalandırılmasındaki maksat "kamu görevlilerinin görevlerinin gereklerine uygun hareket ettikleri, bu görev dolayısıyla kendilerine tanınan yetkileri hukuken belirlenmiş sınırlar içinde kullandıkları konusunda toplumda hâkim olan güven" duygusunun ihlal edilmesidir.

II. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN UNSURLARI

A) Maddi Unsurlar

1) Suçun Faili

Kural olarak görevi kötüye kullanma suçu özgü bir suçtur ve yalnızca kamu görevlileri tarafından işlenebilir. TCK'nın 6. maddesinde kamu görevlisi, *"kamusal faaliyetin yürütülmesinde atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi"* şeklinde tanımlanmıştır. Ancak 257. maddeden *"görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle"* ifadesinden suçun kamu görevlisi olmak dolayısıyla salt bir yükümlülük suçu olmadığı, bu nedenle görevin ge-

---

5 İzzet Özgenç/Cumhur Şahin, "Kamu Görevlisinin Görevi Kötüye Kullanması Üzerine Düşünceler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. VI, 2003, s. 193. Handan Yokuş Sevük, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 257)", *DÜHFD*, C. 23, S.39, 2018, s. 260

6 Olağanüstü haller için seferberliğe hazırlık amacı ile ilgili görevin ihmali suçunu düzenleyen TCK m. 324/1'deki "Sulh zamanında seferberlikle ilgili görevlerini ihmal eden veya geciktiren kamu görevlisine altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir" düzenlemesi görevi kötüye kullanma suçuna nazaran daha özel bir hükümdür.

reklerinin tespitinin failin tespiti açısından da önem arz ettiğini ifade etmeliyiz.[7] Dolayısıyla failin kamu görevlisi olması gerektiği gibi suçun oluşumu için söz konusu fiilin kamu görevlisinin görev alanına da girmesi gerekmektedir. Soyaslan'a göre "devletin yasama, yürütme ve yargı fonksiyonlarının icrası kapsamında yürüttüğü faaliyete, bu fonksiyonları yerine getiren organlara, atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılıp çalışan kişiye kamu görevlisi" denir.[8]

Ayrıca bazı özel kanunlarda, bazı kişilerin görevlerinin gereklerine aykırı davranması halinde kamu görevlisi sıfatı taşıyor olmasalar dahi kamu görevlisi gibi görevi kötüye kullanmaktan cezalandırılacakları kabul edilmiştir.[9] Bu çalışmanın konusunu da teşkil eden kolluk kuvvetlerinin, CMK kapsamında kamusal faaliyet yürüttükleri ve dolayısıyla mensuplarının da kamu görevlisi sıfatını taşıdığında ve görevi kötüye kullanma suçunun faili olabileceklerinde şüphe yoktur.[10]

1.1. Adli Kolluğun Hukuki Niteliği

1.1.1. Adli Kolluk – İdari Kolluk Ayrımı

Bütün idari faaliyetlerin amacı kamu yararı olsa da kolluk, kamu düzeni gibi kamu yararının dar ve özel bir alanına ilişkin yürütülen bir faaliyettir. Genel sınıflandırmaya bakacak olursak kolluk faaliyeti idari ve adli olmak üzere iki gruba ayrılır. İdari kolluk faaliyeti, kamu düzeninin korunması amacıyla gerekli önlemlerin alınması şeklinde yürütüldüğü için önleyici niteliktedir. Adli kolluk ise kamu düzeni bozulduktan sonra ortaya çıkar ve bu nedenle bastırıcı niteliktedir. Suçun ortaya çıkarılması, suçluların ve suç delillerinin bulunarak adli

7 İzzet Özgenç, Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik, İBB Hukuk Müşavirliği, 1996, s. 169.

8 Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2010, s. 647-648.

9 Örneğin Kooperatifler Kanunu 62. maddesi son fıkrasında şöyle bir hüküm bulunmaktadır: "Yönetim Kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır"; Burcu Demren Dönmez, "Türk Ceza Kanunu'nda Kamu Görevlisi Kavramı", *TBB Dergisi*, S. 94, 2011, s. 121.

10 Gerekçede örnek olarak, avukatlar, noterler, bilirkişiler, tercümanlar, tanıklar, jandarma ve askerler kamu görevlisi olarak sayılmıştır.

makamlara teslim edilmesi yönelik bir faaliyet olduğu için suç kolluğu olarak da anılmaktadır. İdari ve adli kolluk ayrımı 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun (PVSK) 2. Maddesinde polisin görevlerinin tanımlarına bakıldığında da görülecektir. Mezkûr hüküm şu şekildedir:

"2) Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır.

A) Kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak, (İdari kolluk faaliyeti)

B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak, (Adli kolluk faaliyeti)"

Kolluğun faaliyet alanına ilişkin bu ayrım 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nda da mevcuttur. İlgili yasa da polis adli, siyasi ve idari olmak üzere üç kısma ayrılmıştır. Adli kolluk faaliyetini adli polisin (polis ve jandarma), idari kolluk faaliyetini ise idari polisin yürüteceği açıktır.[11] Her ne kadar görevlerinin nitelikleri ve amaçları yönünden idari kolluk ve adli kolluk ayrımı yapılmış olsa da uygulamada teşkilat ve görevliler yönünden böyle bir ayrıma gidilmemiştir. Yani her iki faaliyeti de yürüten kolluk görevlileri aynıdır. 3201 sayılı Kanun'un 9. maddesinde her ne kadar adli polisin, EGM tarafından kadrodan adli işler için ayrılacak görevlilerden oluştuğu belirtilmişse de fiiliyatta adli ve idari kolluk kadroları ayrı ayrı tahsis edilmiş değildir.[12]

1.1.2. Adli Kolluk

İdare hukukunun kolluğa ilişkin bu genel bilgileri yanında adli kolluğun çalışma esasları, görevleri ve görevlileri, nitelikleri ve iç işleyişleri Adli Kolluk Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğin üçüncü maddesine göre adli kolluk görevlileri; 5271 sayılı Ceza

---

11 Siyasi polis, kanundaki ifadesiyle "devletin umumi emniyetine taallük eden işlerle mükellef olan kısımdır." Doktrinde siyasi polis tanımı bir kolluk faaliyeti olarak kabul edilmemektedir. Bu görevler MİT ve Emniyet İstihbarat tarafından yürütülmektedir.

12 Turan Yıldırım/Melikşah Yasin/Nur Kaman/H. Eyüp Özdemir/Gül Üstün/Okay Tekinsoy, İdare Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 551.

Muhakemesi Kanunu, 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanunu'nun 8, 9 ve 12'nci maddeleri, 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 7'nci maddesi, 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8'inci maddesi, 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 4'üncü maddesi ve 83/7362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nde belirtilen ceza muhakemesine ilişkin Cumhuriyet Savcısının emir ve talimatlarına tabi olarak soruşturma işlemlerini yapmak üzere görevlendirilen kişilerdir. Yani adli kolluk ifadesi görevlileri Jandarma, polis, sahil güvenlik ve gümrük muhafaza görevlilerini kapsar. Adli kolluk, adli görevlerini haricindeki hizmetlerde ise Cumhuriyet Savcısının değil üstlerinin emrindedir.

2. Suçun Konusu ve Mağduru

Suçun konusu, kamu görevlileri tarafından idare hukuku usullerine göre toplum adına icra edilen kamu görevidir. Bu doğrultuda adli ve idari kolluğun ortak fonksiyonu öncelikle toplumun emniyet ve düzeninin sağlanması doğrultusunda meydana gelebilecek tehlikeleri ortadan kaldırmaktır. Bu fonksiyonu dolayısıyla adli kolluk görevlilerinin işlemiş oldukları görevi kötüye kullanma suçunun mağduru kamusal güvenin zedelenmesi sebebiyle tüm toplumdur ancak belirli kişilerin zarara uğratılması söz konusuysa ayrıca onlar da özel olarak suçun mağdurudurlar.[13] Görevin gereklerine aykırı durumlarda, kamu görevlisinin fiili kamu kurum ve kuruluşlarında bir zarara neden olmuş olabilir. Bu durumda toplumu oluşturan herkes mağdur iken zarara uğrayan kamu kurumu suçtan zarar görendir.[14]

3. Fiil

Görevi kötüye kullanma suçunun tanımladığı 257. maddenin birinci fıkrasında suçun icrai hareketle işlenmiş hali, ikinci fıkrasında ise ihmali davranışla işlenmiş hali düzenlenmiştir. İcrai hareket, insanın

13 İzzet Özgenç/Cumhur Şahin, "Kamu Görevinin Kötüye Kullanılması Suçu Üzerine Düşünceler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. VI, 2003/1-2, s. 199.

14 İlhan Üzülmez, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVI, 2012/1, s. 195.

dış dünyada gözlemlenebilir olup davranış kurallarını ihlal eden fiziki, somut, vücudundan sadır olan fiilleridir.[15] Yukarıda ifade ettiğimiz gibi kamu görevlisinin icra etmiş olduğu fiil şayet görevinin gerekleri içerisinde değerlendirilemiyorsa görevi kötüye kullanma suçu değil m. 260, 261, 262 vb. başka suçlar veya kabahat türünden haksızlıklar oluşmuş olacaktır. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararında bu husus, "Bu suçun oluşması için gerekli olan ilk şart, kamu görevlisi olan failin yaptığı işle ilgili olarak kanun veya diğer idari düzenlemelerden doğan bir görevinin olması ve bu görevi dolayısıyla yetkili bulunmasıdır. Bir kimse kamu görevlisi olmasına karşın o işle ilgili görevi ve yetkisi yok ise, başka bir suçu oluşturmayan hukuka aykırı davranışı disiplin cezasını gerektirebilirse de görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmayacaktır. Çünkü hukuken sahip olunmayan bir yetkinin kötüye kullanılmasından da söz edilemez" şeklinde ifade edilmiştir.[16]

Görevi kötüye kullanma suçu ikinci fıkrada tanımlandığı şekliyle ihmali davranışla da işlenebilir. İhmali davranışla görevi kötüye kullanma ise, kamu görevlisinin mevzuattan, üstünün emrinden veya yargı kararlarından kaynaklanan icrai olarak belirli bir davranışta bulunma yükümlülüğüne uymayarak, bu davranışta bulunmayı ihmal etmesi veya geciktirmesidir. Yargıtay'ın ifadesi ile savsamasıdır.[17] Maddenin lafzından "ihmal veya gecikme göstermek" şeklinde suçun işlenebileceği ve dolayısıyla suçun seçimlik hareketli bir suç olduğu anlaşılmaktadır.[18] Ancak burada görevin hiç veya vaktinde yapılmaması söz konusudur.[19] Görev kapsamındaki işin gerektiği gibi yapıl-

---

15 Mahmut Koca/İlhan Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 2020, s. 1016.

16 Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 26.2.2013, E. 2012/4-425, K. 2013/67

17 Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 08.02.2011, E. 2008-21882, K. 2011-1223.

18 Koca/Üzülmez, s. 1019.

19 Kamu görevinin vaktinde yapılmaması hususunda şunu belirtmekte fayda vardır. Bir işin yapılması gereken süre mevzuatında belirlenmişse, kamu görevlisine kusur yüklenemeyecek haller dışında süresi içinde yapılmak zorundadır. Aksi takdir görevi kötüye kullanma olacaktır. Ancak süre belirlenmemişse, olağan iş akışının gerekleri göz önünde bulundurulmalıdır. Gecikmenin kamu görevlisinin ihmali yahut olağan iş akışının şartları dolayısıyla gerçekleşip gerçekleşmediği görevi kötüye kullanmanın tespiti açısından elzemdir. Örneğin, Yargıtay'da (Ceza Genel Kurulu, 02.03.2010, 2009-204/2010-39) iş yoğunluğundan kaynaklanan gecikmede ihmal kastının olmadığına kanaat getirmiştir. (Koca/Üzülmez, s. 1020.)

maması diğer şartları da taşıması halinde birinci fıkradaki haliyle icrai hareketle görevi kötüye kullanma suçunu oluşturur. Aşağıda netice başlığı altında inceleneceği üzere, biz görevi kötüye kullanma sonucunda bir zararın gerçekleşmesini netice olarak değil objektif cezalandırılabilme koşulu olarak gördüğümüz için ihmalin başladığı anda her ne kadar haksızlığın gerçekleşmiş olsa da söz konusu haksızlığın cezaya layık olmadığını düşünüyoruz.

Kamu görevlisinin görevini yerine getirmesi için mevzuatta bir süre belirlenmiş olabilir bu durumda yaşanacak bir gecikme halinde kamu görevlisinin görevi kötüye kullandığından bahsedebilmek için kusur izafe edilecek bir nedenin olması gerekir. Mevzuatta bir süre öngörülmemişse olağan iş akışının gerekleri göz önünde bulundurularak bu konuda karar verilir. Süresi içerisinde yerine getirilmeyen görevde, kamu görevlisinin ihmali bir fiilinin mi yoksa olağan iş akışı dışında bir sebebin mi olduğu hususunda tespit yapılamıyorsa şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince kamu görevlisinin sorumluluğu yoluna gidilemez.[20]

Görevin gereğini yerine getirmeme olarak değerlendirilebilecek durumlar ise şunlardır: kanuni bir yetkinin herhangi bir şekilde aşılması; kanunun aradığı usul ve şekle uyulmaması; takdir yetkisinin amacı dışında kullanılması; yargı kararlarına uyulmaması; görevin gerektirdiği ön koşullara uyulmaması; görevle ilgili emirlere uyulmaması veya emrin keyfi biçimde yerine getirilmesi; görevin yapılmaması veya geciktirilmesi.[21] Görüldüğü üzere kamu görevlisinin fiillerinin görevin gereklerine uygun olup olmadığı hususundaki değerlendirme, o kamu görevlisinin tabi olduğu mevzuat esas alınarak idare hukuku kurallarına göre belirlenir. Dolayısıyla yukarıda örneklendirildiği gibi bir idari işlemin geçerliliği için gerekli olan yetki, amaç, şekil, sebep ve konu gibi unsurlarda hukuka aykırı bir davranış görevi kötüye kullanma teşkil edecektir.[22] Ancak dikkat edilmesi gereken husus, bu unsularda idarenin takdir hakkının görevi kötüye kullanmanın sınırını belirlediğidir.

---

20 Üzülmez, 205.

21 Osman Yaşar/Hasan Tahsin Gökcan/Mustafa Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. 6, Adalet Yayınevi, 2014, s. 7764.

22 Mehmet Emin Artuk/Ahmet Gökcen/Ahmet Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 2012, s. 909 vd.

3.1. Adli Kolluğun Görevleri

Adli kolluğun görevi, bir suç şüphesinin öğrenilmesinden itibaren Cumhuriyet Savcısının emirleri doğrultusunda maddi gerçeğin araştırılması, adil bir yargılamanın yapılması, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delillerin toplanması ve muhafaza altına alınması ve tüm bunların bir fezleke ile Cumhuriyet Savcısına sunulması şeklindedir.[23] [24] Tüm bu soruşturma süreçleri esnasında yapılacak olan el koyma, yakalama, gözaltı, arama, olay yeri inceleme vb. diğer adli işler de adli kolluk marifetiyle yürütülür. Ancak tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakilleri ile ilgili faaliyetler adli değil idari niteliktedir.[25] Faaliyetin idari mi adli mi nitelikte olduğunun tespiti yukarıda ifade edildiği gibi soruşturmada ilgili idari makamın izninin gerekip gerekmemesi açısından önemlidir.[26]

Ceza muhakemesi yargılamasında her ne kadar amaç maddi gerçeğin açığa çıkartılması olarak tarif edilse de uygulamada bu açığa çıkmanın yargılamanın neticesinde değil çok daha öncesinde gerçekleştiği yönünde kanaat sahibi olan kimi kolluk görevlileri, kişilerin anayasa tarafından temel hak ve özgürlükleri kapsamında kabul edilmiş olan masumiyet karinesini ve lekelenmeme haklarını ya da diğer türlü hak ve özgürlüklerini tehlikeye düşüren uygulamalar içerisinde olabilmektedir. Ceza yargılamasında amaç salt suçluyu bulmak değildir. İş bu açıdan yaklaşıldığında şüpheli, sanık, hükümlü kavramları arasında kalın çizgiler giderek buharlaşmaktadır. Bu nedenle yeni Türk Ceza Kanunu şüpheli veya sanığın aleyhine ve lehine olan delillerin birlikte toplanmasını öngörmüştür. Ancak aşağıda da değineceğimiz örneklerde olduğu gibi soruşturma süreçlerinin fiili yürütücüsü konumunda olan kolluğun bu hukuk mantığına mugayyir kimi uygulamaları kanunun öngördüğü usullere aykırılık, emre itaatsizlik,

---

23 Fezleke; Yapılan bir soruşturmada ilgililere ait nüfus bilgileri, sözlü veya yazılı olarak yapılan şikayetler, bilgisine başvurulanlardan alınan görüşler, şüpheli ve tanıkların ifadeleri, elde edilen bulgu veya delillerin değerlendirilip özetlendiği ayrıca soruşturmayı yapan görevlinin düşüncesini de içeren yazılı dokümana verilen ad.

24 Gecikmesinde sakınca bulunan ve Cumhuriyet Savcısına ulaşılamayan hallerde Sulh Ceza Hâkimi de soruşturmayı yürütebilir.

25 Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 21.03.2013 Tarihli ve 259/ 3060 sayılı Kararı.

26 Serkan Başaran, "Görevi Kötüye Kullanma", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2016, s. 166.

keyfilik, kanunun verdiği yetkilerin aşılması gibi farklı görünümlerle görevi kötüye kullanma suçunu teşkil edecektir. Milliyet gazetesinin bir haberine göre Kolluk Gözetim Komisyonu'na göreve başladığı 2019 yılından bugüne kadar kolluk hakkında gelen şikayetler arasında en yüksek oran görevi kötüye kullanma teşkil ettiği için bu suç tipi ile adli kolluk arasındaki ilişki en sık karşılaşılan örnekler üzerinden açıklanmalıdır.[27]

Görevin gerekleri her zaman için mevzuat doğrultusunda tespit edilemeyebilir. Özellikle kolluğu ilgilendiren konularda kimi zaman görevin gerekleri emirle de belirlenebilmektedir. 1982 Anayasası'nın "Kanunsuz Emir" başlıklı 137. maddesine göre, kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmeyecek ve bu aykırılığı o emri verene bildirecektir. Üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilecek ve bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmayacaktır. Anayasa'da da konusu suç teşkil eden emrin hiçbir suretle yerine getirilmeyecek ve yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamayacağı belirtilmiştir. PVSK'nın 2. maddesi de[28] konuya dair bir düzenleme

---

27 Haberin içeriği için bkz: milliyet.com.tr/gundem/vatandas-kolluk-kuvvetlerinde-en-cok-gorevi-kotuye-kullanmadan-sikayetci-6214068 (Erişim: 18.12.2020).

28 PVSK m. 2:
(….)
Kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan polis; amirinden aldığı emri, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve yönetmelik hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı emri verene bildirir. Ancak, amir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazılı olarak yenilerse, emir yerine getirilir. Bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir suretle yerine getirilmez. Yerine getirenler sorumluluktan kurtulamaz.
Aşağıda yazılı hallerde:
I – Can, ırz veya mal emniyetini korumak için,
II – Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümlerin faillerini yakalamak veya delillerini tespit etmek için,
III – Devlet kuvvetleri aleyhine, yalnız veya toplu olarak taarruz veya mukavemette bulunanları yakalamak veya bunların taarruz veya mukavemetlerini def etmek için,
IV – Hükümete karşı, şiddet kullanan veya gösteren veya mukavemet edenlerin yakalanması, taarruz veya mukavemet edenlerin def edilmesi için,
V – Zabıtaca muhafaza altına alınan şahıslara, bina veya tesislere, meskûn veya gayrimeskûn yerlere vakıf olacak münferit veya toplu tecavüzleri def etmek için,
VI – Ağır cezalı bir suçun sanığı olarak yakalandıktan sonra zabıta kuvvetlerinin elinden kaçmakta olan şahısların yakalanması için,
VII – İşlenmekte olan bir suçun işlenmesine veya devamına mâni olmak için,

içermekte olup PVSK'nın 2. maddesi, Anayasa'nın 137. maddesinin son fıkrasında belirtilen istisnalardan birini oluşturmaktadır. Kural olarak kolluk görevlilerinin de konusu suç teşkil eden emirleri hiçbir suretle yerine getiremeyecekleri, yerine getirmeleri halinde sorumluluktan kurtulamayacakları kabul edilse de maddenin devamında 13 bent olarak sayılan hallerde yetkili amir tarafından verilecek sözlü emirlerin derhal yerine getirilmesi gerektiği, bu emirlerin yazılı olarak verilmesinin istenemeyeceği ve bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluğun emri verene ait olacağı düzenlenmiştir.[29]

3.1.1 Adli Kolluğun Görevinin Gereklerine Aykırı Yaygın Fiiller

a. Olay yeri inceleme, suç şüphesi durumunda delillerin toplanması ve muhafaza altına alınması görevlerinin savsanması[30]: Bir suç haberinin şikâyet, haber veya başka yollarla öğrenilmesinden sonra adli kolluk görevlisinin yapması gereken en önemli şey derhal olay yerine intikal ederek suç mahallinin kontrol altına alınması ve varsa olası delillerin kaybolmasının önlenmesidir. Zira pek çok zaman maddi gerçeğin araştırılmasında ilk ve en önemli hareket noktası suç mahalli

---

VIII – Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda, zabıta tarafından suç delillerinin tesbiti veya suç faillerinin yakalanması maksadıyla yapılacak aramalar için,
IX – Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri dağıtmak veya suçlularını yakalamak için,
X – Yangın, su baskını, yer sarsıntısı gibi afetlerde olay yerinde görevlilerce alınması gereken tedbirler için,
XI – Umuma açık yerlerde yapılan her türlü toplantı veya yürüyüşlerde veya törenlerde bozulan düzeni sağlamak için,
XII – Herhangi bir sebeple tıkanmış olan yolların trafiğe açılması için,
XIII – Yukardaki maddeler dışında diğer kanunlarda istisnai olarak zabıtanın sözlü emirle yapmaya mecbur tutulduğu haller için, Yetkili amir tarafından verilecek sözlü emirler derhal yerine getirilir. Bu emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemez. Bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluk emri verene aittir.

29 Konu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Emin Koç, "Kolluk Kuvvetlerinin Silah Kullanma Yetkisi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, 2002.

30 Bu başlık altında bahsedilen husus suç delillerinin soruşturma usulüne uygun şekilde muhafaza altına alınmamasına ilişkindir. Muhafaza altınmış, el konulmuş bir eşya üzerinde "teslim amacı dışında tasarrufta" bulunulması, elkonulmuş eşyanın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık neticesinde kaybolması veya bozulması TCK 289 kapsamında muhafaza görevini kötüye kullanma suçunun oluşmasına sebep olacaktır.

olabilmektedir. Bu nedenle kolluk görevlisinin bu hususta ki görevlerini savsaması kişilerin menfaatlerinin zedelenmesine yol açacak ve hatta soruşturmanın seyrinin uzaması halinde dolaysıyla da kamunun ekonomik zarara uğramasına da neden olabilecektir. Nitekim kolluğun olay yeri inceleme, arama gibi işlemlerine yönelik Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği Çıkarılmıştır. Bu yönetmeliğe göre olay yeri inceleme, "*suç işlenen yerlerde, sebep ve sonuç ilişkisini ortaya koyacak delillerin aranması, bulunması ve el koyulması için geliştirilmiş bilimsel ve teknik araştırma* işlemleri"dir. Kolluğun bu hususta dikkat etmesi gereken en önemli noktalardan birisi konut, işyeri gibi özel mülkiyete tabi yerlerde yapılacak olay yeri incelemesinin arama hükmünde olduğu ve bu incelemenin ancak hâkim kararıyla yapılabileceğidir. Hâkim kararı olmadan toplanan bu türden deliller hukuka aykırıdır. Bunun dışında avukat bürolarında arama, askeri mahallerde arama, arama sonunda adli arama tutanağı düzenlenmesi, elkoyma ve koruma altına alma işlemleri hakkında ayrı ayrı usul kuralları öngörülmüştür. Bu usul kurallarına kasten aykırı hareket eden ve ilgililerin yahut kamunun zarara uğramasına neden olan ilgili kolluk görevlileri, görevinin gereklerine uygun hareket etmediği için görevi kötüye kullanma suçunu işlemiş olacaktır.

Bu açıklamalara paralel şekilde Yargıtay 5. Ceza Dairesi:[31] "Suç tarihinde Varsak Karakol komutanı olarak görev yapan sanığın adli olaylar nedeniyle el konulup karakol bahçesinde muhafaza edilen motorsikletleri birden fazla kez şahsi işlerinde kullanarak haksız menfaat sağladığının tanık beyanları ve tüm dosya kapsamından anlaşılması karşısında zincirleme şekilde görevi kötüye kullanma suçunun yasal unsurları itibariyle oluştuğu"na ve Yargıtay 4. Ceza Dairesi:[32] **"**Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin hazırlık soruşturmasına ilişkin işlemlerin yürütülmesi hakkındaki 98 vd. maddeleri uyarınca, mensubu oldukları adli soruşturma konusunda görevli oldukları karakolun sorumluluk bölgesini bilmeleri görevlerinin gereği olan sanıkların, süratle olay yerine giderek gerekli önlemleri aldıktan sonra sistematik bir inceleme ile kanıtları toplayıp koruma görevleri bulunmasına karşın, öğrenmiş oldukları ve bağlı bulundukları C. Savcısı ta-

31 Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2013/936 K. 2014/7341.
32 Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2005/11350, K. 2006/17044.

rafından olay yerinde soruşturma yapıldığını gördükleri halde kendi sorumluluk bölgelerinde meydana gelen ölümlü trafik kazasına müdahale etmemek suretiyle görevlerini savsadıkları"na hükmetmiştir.

Aynı şekilde Yargıtay 5. Ceza Dairesi:[33] "Kastamonu Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü Polis Merkezi Amirliği'nde komiser yardımcısı olarak görev yapan sanığın trafik kazası sonucu yaşanan tartışmaya müdahale ettiği sırada Cumhuriyet Savcısının talimatına rağmen olaya karışan ve karakola getirilen kavganın taraflarından CD'nin alkol raporunu almak için hastaneye kendisinin gideceği sözüne itibar ederek alkol raporunu aldırmadığı, daha sonra adı geçen şahsın alkol raporunu almak için herhangi bir hastaneye gitmediğinin tespit edildiği, bu şekilde ihmali davranışla görevi kötüye kullanma suçunu işlediği iddia edilen olayda; CD'nin de taraf olduğu olay öncesi yaşanan trafik kazası ve kavga olayı ile ilgili olarak yapılan bir soruşturma bulunup bulunmadığı, soruşturma yapılmış ise kamu davası açılıp açılmadığı hususlarının araştırılmasından, kamu davası bulunması halinde yargılamaya ilişkin dosya getirtilip incelenmesinden sonra objektif cezalandırma şartı olan kişi mağduriyeti, kamu zararı ve kişilere haksız menfaat sağlanması unsurlarının oluşup oluşmadığı, varsa ne şekilde oluştuğu denetime imkan verecek şekilde gerekçeleriyle tartışılması ve sonucuna göre hukuki durumunun tayin ve takdir edilmesi gerektiği"ne karar vermiştir.

b. Suç haberinin alınması ve daha sonraki işlemlerden Cumhuriyet Savcısını derhal haberdar etme veya Cumhuriyet savcısının emirlerini yerine getirme görevlerinin savsanması: Adli Kolluk Yönetmeliği'nin 6. maddesinde adli kolluk görevlilerinin kendilerine yapılan bir suça ilişkin ihbar veya şikâyetleri; el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri derhâl Cumhuriyet başsavcılığına ve en üst dereceli kolluk amirine bildirmesi ve ilgili Cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda işin aydınlatılması için gerekli soruşturma işlemlerine başlaması gerektiği ifade edilmiştir. Öte yandan savcılık makamının soruşturma sürecine ilişkin verdiği talimatların hiç veya gereği gibi icra edilmemesi de sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu hususlar toplumda sıklıkla karşılaşılan bir soruna da işaret etmektedir. İş yükünün veya başkaca saiklerin etkisiyle kolluk tarafından gerekli

33 Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2013/11644 K. 2015//14836.

adli mercilerin, daha doğrusu savcılıkların her türlü suç şüphesi ve soruşturmaya işlemine ilişkin işlemlerden vaktinde haberdar edilmemesi veya verilen talimatların yerine getirilmemesi kişilerin adliyeye karşı güvenlerini zedelediği gibi, mağdur veya şüpheli açısından ciddi hak kayıplarının doğmasına da sebep olmaktadır. İfade etmiş olduğumuz her türlü faaliyeti derhal usulüne uygun bir şekilde savcılığa ve üstlerine bildirmekle yükümlü kolluk görevlileri aksine hareket etmeleri halinde görevi kötüye kullanma suçunu işlemiş olacaklardır.

Bu doğrultuda Yargıtay 5. Ceza Dairesi bir kararında:[34] "5271 sayılı CMK'nın 160 ve 161. maddeleri uyarınca doğrudan doğruya veya adli kolluk görevlileri aracılığıyla soruşturma evresini tamamlama yetkisi Cumhuriyet Savcılığına ait olmakla birlikte anılan Yasanın 161/2. maddesi gereğince adli kolluk görevlilerinin, kendileri tarafından el konulan olayları emrinde çalıştıkları Cumhuriyet Savcısına derhal bildirmekle yükümlü oldukları, suç tarihinde Doğanşar İlçe Jandarma Komutanlığında görevli olan S.. Ş..'in doğrudan soruşturulması gereken taksirle genel güvenliği tehlikeye sokma suçuyla ilgili olarak yetkili Cumhuriyet Savcısına herhangi bir bilgi vermediği gibi tarafların şikayetçi olmadığına dair tutanak tutmak suretiyle görevinin gereklerine aykırı davrandığı, bu şekilde soruşturma işlemlerine geç başlanılması nedeniyle G. Ç'nin mağduriyetine, şüpheli sıfatını almasına engel olmak suretiyle O.. Ç..'nin ise menfaat sağlamasına yol açtığı yüklenen suçun tüm unsurlarıyla oluştuğu"na ve bir başka kararında da "Çiğli Polis Merkezinde emniyet amiri olan sanık ... ile aynı yerde grup amir vekili ... ve adli yazıcı ...'ın 09/07/2012 günü ...›ın şikayeti üzerine yapılan adli işlemlerle ilgili CMK'nın 161/2. maddesi gereğince görevli Cumhuriyet Savcısına herhangi bir bilgi vermedikleri, 11/07/2012 günü Gülhan Yılmaz›ın şikayetçi olduğu ...›ın ifadesini aldıktan sonra olayı Cumhuriyet Savcısına bildirdikleri, Savcı tarafından arama yapılarak elde edilecek delillere göre şahsın gözaltına alınması ya da serbest bırakılması şeklinde verilen emre uymayarak, arama kararı isteyip icra etmeksizin şüpheliyi serbest bıraktıkları, sanıkların eylemlerinin TCK'nın 257/1. maddesinde düzenlenen icrai davranışla görevi kötüye kullanma suçunu oluşturduğu"na karar vermiştir.[35]

34 Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2012/15078 K. 2014/2258.
35 Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2015/13293 K. 2018/995.

c. İfade alma, yakalama veya gözaltına alma süreçlerinde yetkide sınırın aşılması yahut bireylerin haklarından mahrum bırakılması: Bir suç haberinin alınmasının ardından şüpheli belli ise şayet ona yönelik kolluk tarafından yapılacak ilk işlemler gözaltına alma, daha sonra ifadesine başvurma olacaktır. Soruşturmanın ilk aşamalarını ilgilendiren bu işlemler, soruşturmanın ileriki seyrini de etkileyecektir. Bunu göz önünde bulunduran idare Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği çıkarmıştır. Bu yönetmeliğe göre kolluğun dikkat etmesi gereken ilk ve en önemli husus, ifade ve sorgunun farklı şeyler olduğudur. Bu farklılık içerikten daha çok konumuzla da alakalı olarak kendisini yetki hususunda göstermektedir. Bu açıdan sorgu yönetmelikte de belirtildiği gibi yalnızca hâkim veya mahkeme tarafından yapılabilir. İfade alma ise kolluğun yetkisi dahilindedir. Ancak olayla ilgili bir kez ifade alındıktan sonra aynı olayla ilgili olarak yeniden ifade ancak Cumhuriyet savcısı tarafından alınabilir. Yasak ifade usullerinden birisi kolluk tarafından şüphelinin ikinci kez ifadesine başvurulmasıdır.[36] Keza yakalama işleminde de suç ayrımı gözetmeksizin kişiye susma, müdafiden yararlanma, itiraz, yakınlarını haberdar etme gibi tüm hakları bildirilir ve yakalama işlemi sonunda tüm süreç tutanak altına alınır. Bu işlemler esnasında "zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması" suçu işlenmişse, tali ve tamamlayıcı nitelikte görevi kötüye kullanma değil bu suç gündeme gelecektir. Öte yandan kanunun amir hükmü gereğince şüphelinin müdafisi yanında bulunmadan ifadesi alınamaz. Ayrıca CMK'nın müdafi soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilir ve örnek alabilir. Dosya inceleme ve örnek alma yetkisi her ne kadar Savcılığın talebi üzerine mahkeme tarafından kısıtlanabilse de bu hallerde dahi avukatın ifade tutanağı veya bilirkişi raporu gibi inceleyip örnek alabileceği evraklar vardır. Bu ve bunun gibi kamu görevlilerinin ifade alma, yakalama ve gözaltına alma eylemleri sırasında görevlerinin gerekleriyle uyuşmayan fiilleri, özel bir suç tipini oluşturmadığı durumlarda TCK'nın 257. maddesinde düzenlenmiş olan "görevi kötüye kullanma" suçunu oluşturabilecektir.[37]

---

36 Rıfat Çulha/Turgay Demirci/Feridun Yenisey, Ceza Muhakemesinin Soruşturma Evresine Katılan Kişiler İçin CMK Cep Kitabı, TBB Yayınları, 2013, s. 23.

37 Nejat Aday, Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, Beta Yayınları, 1994, s. 97; Ali Pehlivan, "Soruşturma Evresinde Müdafi ve Vekilin Evrak İnceleme Yetkisi", *MÜHFHAD*, S. 2, C. 19, 2013, s. 1519.

Adli kolluk görevlilerinin görevlerinin gereklerine aykırılık teşkil eden bu durumlara ilişkin Yargıtay 5. Ceza Dairesi bir kararında[38]: "Sakarya Emniyet Müdürlüğü'nde polis memuru olarak görev yapan sanığın, olay tarihinde kavga olduğu ihbarı üzerine suça konu H.. K.. İş Merkezi önüne gittiği, buradan hızlı bir şekilde koşarak çıkan katılanı yakalayarak kelepçelediği; katılan tarafından, olayın mağdurunun kendisi olduğu, yaralandığı, şüphelinin kaçtığı beyan edildiği halde kelepçesini çözmeyerek katılanı yaralı şekilde diğer polis ekibi ve ambulans gelene kadar beklettiği hususunun, katılanın birbiriyle uyumlu aşamalardaki beyanları, olaya dair gazete haberi, fotoğraf ve tüm dosya kapsamı ile sabit olduğu ve yüklenen suçun tüm unsurlarıyla oluştuğu"na ve yine bir başka kararında da "Olay tarihinde Alaşehir ilçesi Kavaklıdere Jandarma Karakolunda geçici olarak görevlendirilen sanığın önleyici hizmet devriyesi şeklinde Dostlar Birahane adlı işyerine gittiği, burada kendi başına alkol alıp maç izleyen katılana kimlik sorduğu, katılanın ise sanıktan kimliğini göstermesini istemesi üzerine Belde Belediye başkanı olan katılanı gözetim altına alarak hastaneye götürdüğü, alkol raporu aldırdıktan sonra getirdiği karakolda Kabahatler Kanunu'nun 35. maddesine aykırılıktan dolayı idari yaptırım kararı uyguladığı ve bir süre karakolda tuttuğu, ancak katılanın çevreyi rahatsız edecek, başkalarının huzur ve sükununu bozacak bir davranışının söz konusu olmadığı anlaşılan olayda; sanığın, hakkında herhangi bir adli ve idari işlem yapılması gerekmeyen katılanı gözetim altına alma, hastaneye ve karakola götürme, idari yaptırım uygulama suretiyle mağduriyetine yol açtığı ve yüklenen suçun tüm unsurlarıyla oluştuğu"na hükmetmiştir[39].

3) Netice ve Nedensellik Bağı

Suçun kanuni tanımında kamu görevlisinin söz konusu fiillerle "*kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olması" ya da "kişilere haksız bir menfaat sağlaması"* gerektiği ifade edilmiştir. Madde metnindeki kamu zararı ekonomik bakımdan zarara sebebiyet vermek;[40] kişilerin mağduriyetine sebep olmak ifadesi salt ekonomik

38 Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2013/6369 K. 2014/10264.
39 Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2012/15112 K. 2014/2208.
40 Aksi yönde, zararın daha geniş yorumlanması şeklindeki görüş için bkz: Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınevi, 2010, s. 677.

menfaat değil kişisel herhangi bir çıkarın zedelenmesi;[41] kişilere haksız bir menfaat sağlama ise ekonomik anlamda veya ekonomik olarak ölçülemeyen başkaca bir fayda şeklinde anlaşılmalıdır.[42] Kamu zararı kavramı daha somut bir biçimde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesinde tanımlanmıştır. İlgili maddeye göre mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmal sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması kamu zararı anlamına gelmektedir. Nitekim Yargıtay'da bu doğrultuda verdiği bir kararında "Kamu zararı gerekçedeki açıklamaya göre ekonomik zarar anlamındadır. Somut (maddi) olmalıdır. Ancak, bunun için miktarın kesin olarak belirlenmesi şart olmayıp, olayın özelliğine göre somut bir zararın meydana geldiği anlaşılabiliyorsa, bu durum da kamu zararının varlığını kabul için yeterlidir. Kamu zararı kavramının ne olduğu hususunda müracaat edilebilecek ve her zaman için geçerli olabilecek genel bir tanım 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesinde yer almaktadır. Buna göre, mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmal sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması kamu zararıdır. Görev gereklerine her aykırı davranışın kamu idaresine karşı duyulan güveni zedelediği ve böylece bir kamu zararına yol açtığı veya zararın oluşmasına yönelik elverişli hareketin yapılmasının yeterli olduğu biçimindeki genişletici görüş ve yorumlar yasa koyucunun kamu zararının ekonomik ve somut olması gerektiği yolundaki tercihi ile bağdaşmaz" şeklinde görüşünü ifade etmiştir.[43]

---

41 Bu konuda örnekler için madde gerekçesine bakılabilir.

42 Yargıtay 5. Ceza Dairesi, E. 2013/373 K. 2014/4051 T. 10.4.2014: "Sanığın komiser olarak görev yaptığı karakolda hastaneye sevk için gözetim altında bulundurulan Ö.. A.. adlı bayanı babasının bilgisi dahilinde suç tarihinde amirlerine haber vermeden karakoldan çıkararak tanık Aziz'in evine banyo yapması ve kıyafetlerini değiştirmesi için götürdüğü ve adı geçeni belirtilen ihtiyaçlarını giderdikten sonra yeniden karakola getirdiği kabul edilerek görevi kötüye kullanmak suçundan mahkumiyetine karar verilmiş ise de; 5237 sayılı TCK'nın 257. maddesinde belirtilen suçun oluşması için görevin gereklerine aykırı davranış yanında "kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olunması ya da kişilere haksız bir menfaat sağlanması" öğelerinden birinin de gerçekleşmesi gerektiği ancak somut olayda bu unsurlardan birinin oluştuğuna dair bir delil bulunmadığı gözetilerek beratına karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçelerle şaibeli durumun mağduriyete neden olduğu kabul edilerek mahkumiyet hükmü tesisi"

43 Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2007/4-88, K. 2007/94, T. 17.04.2007.

Doktrinde bu neticelerin suçun maddi unsurları arasında olan netice mi yoksa haksızlık yargısının dışında kalan objektif cezalandırılabilme koşulu mu olduğu konusu tartışmalıdır. Ancak bizim de katıldığımız görüş, kanun koyucunun görevi kötüye kullanma suçunu bir zarar suçu olarak düzenlediği, icrai veya ihmali davranışla görevinin gereklerini yerine getirmeyen kamu görevlisinin bu davranışıyla bir haksızlık yaptığı ancak bu haksızlığın cezaya layık olup olmadığı hakkında söz konusu zararın gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılarak karar verileceği ve dolayısıyla söz konusu zararların objektif cezalandırılabilme koşulu olduğu yönündedir.[44] Bu ayrım önemini, suç tipindeki neticelerin kastın kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda gösterecektir. Ayrıca, söz konusu neticeleri objektif cezalandırılabilme koşulu olarak kabul ettiğimiz için, bu neticelerin gerçekleşmemesi halinde kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı davranması suretiyle haksızlık yaptığı kabul edilse dahi teşebbüsten cezalandırılamayacağı sonucu çıkmaktadır.[45]

Son olarak belirtmeliyiz ki, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı fiilleri nedeniyle cezalandırılabilmesi için bu fiilleri ile fiillerin sebep olduğu suç tipinde zikredilmiş bu neticeler arasında nedensellik bağı olmalıdır.

B) Manevi Unsur

Görevi kötüye kullanma suçu kasten işlenebilen bir suçtur. Yalnızca kanunda belirtilen suç tipleri taksirle işlenebileceği için istisnai bir manevi unsurdur ve görevi kötüye kullanma suçunun taksirle işlenebileceği öngörülmemiştir. Fail kamu görevlisi, görevinin gereklerine aykırı davrandığı bilincinde hareket etmeli veya yine görevi kapsamında belirli bir davranışta bulunmasını gerektiren şartların oluştu-

44 Artuk/Gökcen/Yenidünya, s. 911; Koca/Üzülmez, s. 1022.

45 Fiilin icrasının yarım kalmasına rağmen neticelerin gerçekleşmesi halinde ise failin görevi kötüye kullanmaya teşebbüsten cezalandırılacağında şüphe yoktur. Ancak söz konusu seçimlik neticeler suçun maddi unsuru olan netice kapsamında değerlendirildiğinde ise, fiil tamamlandıktan sonra netice gerçeklememişse dahi fail teşebbüsten yine cezalandırılacaktır. Bu konuda görüşler için bkz: Veli Özer Özbek/M. Nihat Kanbur/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 2012, s. 1012, 1013; Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/R. Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayıncılık 2019, s. 1058-1059.

ğunun farkında olmasına rağmen işini savsamalıdır. Ancak suçun maddi unsurunu değil, objektif cezalandırılabilme şartını oluşturduğundan, "*kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olmak" ya da "kişilere haksız bir menfaat sağlamak"* neticelerinin kamu görevlisinin söz konusu icrai yahut ihmali davranışının kastı kapsamında olması gerekmez. Yani bu neticeler gerçekleşmişse, failin bu neticelerin gerçekleşeceğini bilmediği ve istemediği ve dolayısıyla cezalandırılamayacağı yönündeki savunması geçerli değildir.[46]

C) Kusurluluk

Fail hakkında kusur yargısında bulunulabilmesinden maksat işlemiş olduğu haksızlıktan dolayı kınanabilmesi, ayıplanabilmesidir. Eğer kişi işlemiş olduğu fiilden dolayı hakkında kınama yargısında bulunulamıyorsa, yani işlemiş olduğu fiilden dolayı ayıplanamıyorsa kusurlu sayılamayacak ve dolayısıyla cezalandırılmayacaktır. Bir kişi hakkında, işlemiş olduğu fiilden kınama yargısında bulunulabilmesi için, işlediği fiilin haksızlık teşkil ettiğini algılama ve buna uygun olarak davranışlarını yönlendirebilme yeteneğine sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle, algılama yeteneği ve irade yeteneği kusurun unsurlarını oluşturmaktadır. Kusur yeteneği, kusurlu hareket edebilmenin ön şartını oluşturmaktadır. Buna göre bir kişinin kusurlu sayılabilmesi için, kusur yeteneğine sahip olması, haksızlık bilincinin bulunması ve kusurluluğu etkileyen hallerin somut olayda bulunmaması gerekir.[47]

Kusurlu hareket edebilmenin ön şartını oluşturan algılama yeteneği ve irade yeteneğinin neyi ifade ettiğini kısaca açıklamak gerekirse; algılama yeteneği, kişinin idrak kabiliyeti çerçevesinde çevresindeki olayları gözlemlemesini, gözlemlerinden çıkarmış olduğu sonuçlara göre yükümlülüklerinin şuuruna varmasını ve bunlara aykırı davran-

---

46 Yargıtay'ın da bu konuda benzer kararları vardır: Örneğin: "Sanıkların usulsüz işlemlerden dolayı görevlerini kötüye kullandıkları iddia edilen olayda; eylem neticesinde objektif cezalandırma şartı olan kişi mağduriyeti, kamu zararı ve kişilere haksız menfaat sağlanması unsurlarının oluşup oluşmadığı varsa ne şekilde oluştuğu denetime imkan verecek şekilde gerekçeleriyle tartışılması ve neticesine göre hukuki durumlarının tayin ve takdir edilmesi gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ve yetersiz gerekçelerle yazılı şekilde mahkumiyet hükümleri kurulması", bozmayı gerektirmiştir". (Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 2.3.2017, E. 2016/8844, K. 2017/802.)

47 Koca/Üzülmez, s. 313-316.

ması halinde sorumlu tutulacağının bilincinde olmasını ifade etmektedir. Buna doktrinde haksızlık bilinci denilmektedir. Kısaca haksızlık bilinci, işlemiş olduğu fiilin haksızlık oluşturduğunun, içinde yaşamış olduğu toplumda geçerli olan kurallar çerçevesinde tasvip edilmeyen onaylanmayan bir davranış olduğunun farkında olunması demektir. İşlediği fiilin haksızlık teşkil ettiğinin farkında olmayı, fiilinin suç teşkil ettiğini bilmek şeklinde anlamamak gerekir. Kişi işlediği fiilin suç teşkil ettiğini bilmeyebilir. İşlediği fiilin hangi kanunun hangi maddesine göre suç oluşturduğunu bilip bilmemesi de önemli değildir. Önemli olan bu fiilin haksızlık teşkil ettiğini, yani toplumda geçerli olan davranış normları karşısında onaylanmayan bir davranış olduğunu bilmektir. Kişinin işlemiş olduğu suçtan dolayı kusurlu sayılabilmesi için algılama yeteneğine sahip olması yeterli değildir, somut olayda davranışlarını hukukun icaplarına yönlendirme yeteneğine de sahip olmalıdır. İrade yeteneği en yalın haliyle davranışlarını hukukun icaplarına göre, yani haksızlık teşkil ettiğini bildiği davranış normlarına uygun davranabilme ve yönlendirebilme yeteneğini ifade etmektedir. Ruhen sağlıklı her insan normal şartlar altında bu yeteneğe sahiptir.[48]

Görevi kötüye kullanma suçu, kusurluluk bağlamında daha ziyade davranışları hukukun gereklerine göre yönlendirme şeklinde ifade edilebilecek irade yeteneğinden kaynaklanabilir. Örneğin, zorunluluk hali veya kamu görevlisinin cebir ve tehdidin etkisiyle görevin gereklerine aykırı davranmış veya icrai bir davranışta bulunma yükümlülüğünü ihmal etmiş olabilir. Bu gibi hallerde kamu görevlisini kusurlu addetmek mümkün değildir. Suç tipinin ihmali şekli bakımından da somut olayda kamu görevlisinin kendisinden beklenen doğrultuda davranabilip davranamadığı da kusurluluk yargısında ele alınmalıdır.[49]

D) Suçun Özel Görünüş Biçimleri

1. İştirak

Suça iştirak, yeni TCK'nın 37. ve devamı maddelerinde faillik ve şeriklik ayrımıyla düzenlenmiştir. Suçun kanuni tarifindeki fiili işleyen kişi fail olarak tanımlanmıştır. Suçun kanuni tarifindeki fiili bir-

48 Artuk, M. Emin/Gökcen Ahmet/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerim. Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Basım, Ankara, 2021, s. 571-575.

49 Üzülmez, s. 210.

likte gerçekleştirenlerinden her biri de fail olarak cezalandırılacaktır. Doktrinde müşterek faillik olarak adlandırılan bu halde, birlikte suç işleme kararının yanı sıra fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurulmasına imkân sağlayan bir katkı gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bu nedenle her bir suç ortağı fail statüsüne girmektedir. Bir suçun işlenişine katkıda bulunan kişinin, fiilin icrasında ortak hâkimiyet kurup kurmadığı bu katkının önemi ve suçun icrasındaki rolleri göz önünde bulundurularak belirlenecektir.[50]

Görevi kötüye kullanma suçu ise kamu görevlileri tarafından işlenebilen bir suç olduğu için özgü bir suçtur ancak kamu görevlisi sıfatı olmak yetmez aynı zamanda gereklerine aykırılık teşkil görevin üstlenilmiş olması gerekir. Bu durumda ancak adli kolluk görevlisinin üstlendiği görevleri üstlenenler bu suça müşterek veya müstakil fail olarak katılabilirler.[51]

2. İçtima

Görevi kötüye kullanma suçunun tali, tamamlayıcı, ikame hüküm ve torba hüküm niteliğinde olduğunu söylemiştik. Şayet kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı olan bir fiili zimmet, irtikap, rüşvet, nüfuz ticareti, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması gibi başkaca bir suçun oluşumuna da sebep oluyorsa burada asli norm – tali norm ayrımı gündeme gelecek ve görünüşte içtimaın varlığı kabul edilecektir. Göreve kötü kullanma, kanuni tanımında da belirtildiği üzere "*Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında*" gerçekleşecek bir suç tipidir ve failine sadece asli norm halini alan kuralın uygulanmasıyla yetinilir. Gerçek içtima hallerinde de söz konusu fiil sebebiyle görevi kötüye kullanma suçunun yanında başkaca bir suç oluştuğu takdirde (örneğin kasten öldürme, kasten yaralama, taksirle öldürme vs) tali norm niteliğindeki görevi kötüye kullanma suçuna ilişkin kural uygulanmaz.[52] Örneğin bir kolluk görevlisinin müdahale etmesi gereken bir durumun varlığına rağmen ihmali davranışla görevini savsaması ve sonucunda ölüm veya yaralama neticesinin gerçekleşmesi

---

50 Mahmut Koca/İlhan Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, 2021, Ankara, s. 452 vd.

51 Üzülmez, s. 212.

52 Handan Yokuş Sevük, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu", *DÜHFD*, C. 23, S. 39, 2018, s. 259-260.

halinde hem görevi kötüye kullanma suçu hem de kasten öldürme veya kasten yaralama suçunun meydana geldiğinde şüphe yoktur ancak tali norm niteliğinde olduğu için görevi kötüye kullanmaya ilişkin kural uygulanmaz.[53]

Zincirleme suça ilişkin genel kurallar geçerlidir. Özellikle mağdurun belli olmadığı yani kamunun zarara uğratıldığı hallerde 43. madde gereğince zincirleme suç hükümleri uygulanır. Bir diğer deyişle, fiil tekliğinin olmadığı, icrai veya ihmali bir davranışla değişik zamanlarda görevin gereklerine aykırı hareket eden kolluk görevlisi doğrudan bir kişiyi mağdur etmemişse 43/1. maddenin son cümlesindeki "Mağduru belli olmayan suçlarda da zincirleme suç hükümleri uygulanır" hükmü çerçevesinde sorumlu tutulur.[54]

E) Adli Kolluk Görevlilerine Soruşturma İçin İdari İzin İstinası

Son olarak belirtmek gerekir ki, görevi kötüye kullanan kamu görevlisi hakkında soruşturma yapılabilmesi için ilgili idari makamın izni gerekmektedir. Ancak CMK m. 161'de de bu konuda adli kolluk görevlilerine ilişkin bir istisna öngörülmüştür. İlgili madde uyarınca kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında izne gerek olmaksızın Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma başlatılabilir.

---

53 Koca/Üzülmez, s. 1027-1028; Yargıtay Kararı 14. Ceza Dairesi, E. 2015/7 K. 2015/5623 T. 14.4.2015: "Mağdurlar ..., ..., ..., ... ve ...'in aşamalardaki beyanları ve tüm dosya içeriğine göre, suç tarihinde İlçe Emniyet Amiri olan sanığın, hakkında kaçakçılık suçundan gözaltında bulunan mağdurlar ... ve ...'ı İlçe Emniyet Müdürlüğünde copla ellerine ve tokatla yüzlerine vurmak suretiyle basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaraladığı, haklarında suç şüphesi bulunmayan diğer mağdurlar; ..., ... ve ...'i Cumhuriyet Savcısının bilgisi dışında gözaltına aldırıp, karakoldaki odasına götürttüğü, mağdurlara sinkaflı küfürler edip tokatladığı eylemlerinin; mağdurlar ... ve ...'a yönelik TCK'nın 86/2, 3-d-e maddeleri uyarınca ayrı ayrı, diğer mağdurlar ..., ... ve ...'e yönelik ise aynı Kanun'un 109/2, 3-d maddelerine göre ayrı ayrı cezalandırılması gerekirken, görevi kötüye kullanma suçunun kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında işlenebileceği gözetilmeden sanığın tüm mağdurlara yönelik ayrı ayrı eylemlerinin tek bir görevi kötüye kullanma suçu kabul edilerek hüküm kurulması"

54 Üzülmez, s. 213.

III. SONUÇ

Devletin en asli görevleri arasında toplumun huzur ve güvenliğini sağlamak vardır. Yasa koyucu her ne kadar bireylerin ve kamusal düzenin korunması amacıyla ceza hukuku kuralları ihdas etse de bu kuralların uygulanabilirliği büyük ölçüde kolluk faaliyetlerinin yerine getirilmesiyle gerçekleşir. Ancak bireysel yahut toplumsal güvenliği sağlamak amacıyla koyulan bu kuralların icrasında kolluk görevlileri mahkeme kararıyla kişinin suçlu olduğu kesinleşene kadar bireyler arasında farklı yargılara varmadan görevini yerine getirmelidir. Zira bir kimsenin güvenliği sağlamaya çalışırken gözetilmeyen usuller bir başkasının güvenliğini tehdit altında bırakabilir.

Kolluk faaliyetleri, görev tanımı gereği doğrudan kişilerin hürriyet alanına müdahale içerir. Bu nedenle mevzuatımızda kolluğun her iş ve işlemi ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Yukarıda ifade edilen tüm hususlarda akla gelebilecek en önemli gerekçe kolluk görevlilerinin hukuka aykırı fiilleri genellikle üstlerinin emirleri doğrultusunda yaptıkları şeklindedir. Ancak Anayasamızın 137. maddesi konusu suç teşkil eden emrin hiçbir suretle yerine getirilemeyeceğini ve yerine getiren kimsenin sorumluluktan kurtulamayacağını ifade etmiştir. Görevi kötüye kullanma suçunun, kamu görevlisinin görevinin gerekleriyle uyuşmayan yani hukuka aykırı olup özel olarak tanımlanmamış tüm fiillerinin cezalandırılabilmesi amacıyla ihdas edildiği için "ikame hüküm" veya "torba hüküm" niteliğinde olduğu unutulmamalıdır. Yani yazılı yahut istisna olarak ilgili kanunlarda tanımlanmış meşru sözlü emirlerle yerine getirilen görevler dışında, görevlerinin gereklerine aykırı olan tüm fiiller diğer şartları da yanında taşıması halinde görevi kötüye kullanma suçu teşkil edebilir.

İdari kolluk faaliyeti, kamu düzeninin korunması amacıyla gerekli önlemlerin alınması şeklinde yürütüldüğü için önleyici niteliktedir. Adli kolluk ise kamu düzeni bozulduktan sonra ortaya çıkar ve bu nedenle bastırıcı niteliktedir. Ancak bu teorik ayrıma rağmen teşkilatlanma bakımından her iki kolluk faaliyeti de aynı personel tarafından gerçekleştirildiği için uygulamada kamu görevlilerinin hukuki anlamda profesyonel bir eğitimden geçirilerek tecrübeyle mesleklerini icra etmeleri zorlaşmaktadır. Nitekim makalemizde incelemiş olduğumuz genel örneklerin dışında farklı pek çok görevi kötüye kullanma hali

ile karşı karşıya kalmamızın en temel sebeplerinden bir tanesi de bu uzmanlaşma eksikliğidir. Adli kolluk yetkilileri ve görevlilerinin bu doğrultuda dikkat etmesi gereken hususlar öncelikle şunlardır. Suç şüphesinin öğrenilmesinden sonra derhal adli makamlar durumdan haberdar edilmeli, suç mahallinde deliller usulüne uygun olarak muhafaza altına alınmalı, şüpheli veya sanıkların ceza yargılamasının sonuna kadar masumiyet karinesinden yararlandığı akıldan çıkarılmamalı ve bu nedenle kolluk görevlileri hüküm niteliğinde kanaatlerle bireyleri tüm bu süreçler içerisindeki haklarından alıkoymamalıdır. Unutulmamalıdır ki, bir şüphelinin karakolda susma hakkını kullanması, müdafi ile görüşmesi, konutunda arama yapılacağında mahkeme kararı talep etmesi gibi pek çok husus ona kolluk tarafından ihsan edilmiş özel haller değil doğrudan yasa kaynaklı tanınmış en temel haklardır ve kolluğun bunları yerine getirmek noktasında hiçbir takdir hakkı söz konusu değildir.

Kaynakça

Kitaplar

Aday Nejat, Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, Beta Yayınları, 1994.

Artuk Mehmet Emin/Gökcen Ahmet ve Yenidünya Ahmet Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 2012.

Çulha Rıfat/Demirci Turgay ve Yenisey Feridun, Ceza Muhakemesinin Soruşturma Evresine Katılan Kişiler İçin CMK Cep Kitabı, TBB Yayınları, 2013.

Koca Mahmut ve Üzülmez İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, 2020.

Koca Mahmut ve Üzülmez İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara, 2021.

Özbek Veli Özer/Kanbur M. Nihat/Doğan Koray/Bacaksız Pınar ve Tepe İlker, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 2012.

Özgenç İzzet, Suça iştirakin Hukuki Esası ve Faillik, İBB Hukuk Müşavirliği, 1996.

Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2010.

Tezcan Durmuş/Erdem Mustafa Ruhan ve Önok R. Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2019.

Yaşar Osman/Gökcan Hasan Tahsin ve Artuç Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. 6, Adalet Yayınevi, 2014.

Yıldırım Turan/Yasin Melikşah/Kaman Nur/ Özdemir H. Eyüp/Üstün Gül ve Tekinsoy Okan, İdare Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, 2017.

Makaleler

Dönmez Burcu Demren, "Türk Ceza Kanunu'nda Kamu Görevlisi Kavramı", *TBB Dergisi*, S. 94, 2011.

Özgenç İzzet ve Şahin Cumhur, "Kamu Görevlisinin Görevi Kötüye Kullanması Üzerine Düşünceler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. VI, 2003.

Pehlivan Ali, "Soruşturma Evresinde Müdafi ve Vekilin Evrak İnceleme Yetkisi", *MÜHFHAD*, S. 2, C. 19, 2013.

Sevük Handan Yokuş, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 257)", *DÜHFD*, C. 23, S. 39, 2018.

Üzülmez İlhan, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVI, 2012/1.

Tezler

Başaran Serkan, "Görevi Kötüye Kullanma", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2016.

Koç Emin, "Kolluk Kuvvetlerinin Silah Kullanma Yetkisi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, 2002.